

ЦІЛЬОВИЙ ІНСТРУКТАЖ ЯК ФОРМА ПРЕВЕНТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Олександр Миколайович ШЕВЧЕНКО,

*здобувач кафедри адміністративного,
кримінального права і процесу
ЗВО «Міжнародний університет
бізнесу і права»*

Цільовий інструктаж посідає особливе місце серед організаційних форм забезпечення особистої безпеки поліцейського. Його проводять безпосередньо перед виконанням конкретного службового завдання, тому саме на цьому етапі загальні вимоги безпеки мають бути співвіднесені з оперативною обстановкою, характером можливих загроз, складом наряду, наявними силами і засобами. Якість інструктажу впливає на обрану поліцейськими тактику, взаємне страхування та готовність реагувати на раптову зміну ситуації.

Інструкція із заходів безпеки при поводженні зі зброєю, затверджена наказом МВС України від 1 лютого 2016 року № 70, визначає забезпечення особистої безпеки поліцейських складовою службової діяльності органів, закладів та установ поліції. Розділ II Інструкції передбачає первинний і цільовий інструктажі. Для первинного інструктажу встановлено орієнтовний перелік питань, що охоплює правила поводження зі зброєю, обставини порушень відповідних вимог, факти травмування під час служби та надання домедичної допомоги [1]. Отже, нормативно визначено не лише підстави його проведення, а й зміст.

Щодо цільового інструктажу рівень нормативної конкретизації є нижчим. Пункти 4–5 розділу II Інструкції визначають випадки обов'язкового проведення, коло уповноважених осіб, місце інструктажу та необхідність перевірки знань і практичних навичок. Водночас орієнтовного переліку питань, які мають бути розглянуті перед конкретним завданням підвищеної небезпеки, Інструкція не містить [1]. Унаслідок цього зміст інструктажу значною мірою залежить від досвіду та розсуду особи, яка його проводить, а єдиний мінімальний стандарт безпекової підготовки наряду не формується.

Зміст цільового інструктажу має охоплювати мету та особливості завдання, актуальну оперативну обстановку, можливі джерела загроз, межі застосування вогнепальної зброї, порядок розстановки та взаємного страхування, алгоритми дій у разі збройного опору, нападу або втрати зв'язку. Обов'язковими є перевірка засобів індивідуального захисту, зв'язку, медичного забезпечення, визначення порядку евакуації поранених і надання домедичної допомоги. Перелік повинен бути

відкритим, оскільки керівник має право визначати додаткові заходи відповідно до умов завдання.

Методичні рекомендації Національної поліції України від 20 лютого 2024 року деталізують організацію цільового інструктажу: передбачають стройовий огляд, доведення оперативної інформації, визначення завдань, перевірку знань, тактичних навичок і психологічної готовності, а також можливість відео- та аудіофіксації [2, с. 2–6]. Однак цей документ має рекомендаційний характер. Сформульовані в ньому положення не можуть самостійно встановлювати загальнообов'язкові правила допуску до служби або нові юридичні обов'язки для керівників та поліцейських.

Виникає розрив між нормативним і методичним рівнями регулювання. Найбільш змістовні безпекові процедури розроблено у рекомендаціях, тоді як нормативно-правовий акт обмежується визначенням підстав та загального порядку проведення цільового інструктажу. Усунення цієї невідповідності потребує перенесення основних положень методичних рекомендацій до Інструкції, затвердженої наказом МВС України № 70, без надмірної деталізації та обмеження управлінської самостійності керівника.

Доцільно доповнити абзац другий пункту 5 розділу II Інструкції положенням такого змісту: «Цільовий інструктаж проводиться відповідно до орієнтовного переліку питань цільового інструктажу з урахуванням характеру, умов та ступеня небезпеки конкретного службового завдання». В окремому додатку слід закріпити мінімальний перелік питань, а також обов'язок відповідальної особи перевірити готовність спорядження, засобів захисту, зв'язку і домедичної допомоги та оцінити готовність поліцейських до безпечного виконання завдання.

Цільовий інструктаж необхідно узгодити із системою службової підготовки, врегульованою наказом МВС України від 26 січня 2016 року № 50 [3]. Результати практичних тренувань і перевірок мають враховуватися під час визначення змісту інструктажу, а виявлені під час нього прогалини — під час планування подальших занять. Такий зворотний зв'язок поєднає систематичну професійну підготовку з безпосередньою підготовкою до конкретного ризиконебезпечного завдання.

Отже, цільовий інструктаж слід розглядати як самостійну організаційно-превентивну форму забезпечення особистої безпеки поліцейського. Його ефективність залежить від ризик-орієнтованого змісту, практичної перевірки готовності наряду та належного нормативного закріплення. Запропоновані зміни забезпечать єдиний мінімальний стандарт інструктажу й водночас дозволять адаптувати його до конкретної оперативної обстановки.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю : наказ МВС України від 01.02.2016 № 70. Офіційний вісник України. 2016. № 19. Ст. 775.
2. Методичні рекомендації щодо організації та проведення цільових інструктажів з поліцейськими перед заступанням на службу, виконанням службових обов'язків з протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку : затв. Головою Національної поліції України 20.02.2024. Київ, 2024. 7 с.
3. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26.01.2016 № 50. Офіційний вісник України. 2016. № 22. Ст. 861.